

Utkané z přírody

Drahomíra Starobová, Miroslava Dubovská
Jana Orišková, Alena Majerská, Vlasta Ondrová

Přeshraniční spolupráce v EVVO, CZ.FMP.02/0053

Tento mikroprojekt je spolufinancován Evropskou unií
z prostředků Fondu mikroprojektů spravovaného Regionem Bílé Karpaty

Milé kolegyně!

Tak, ako pavúk v prírode tká sieť, tak ako naše staré matere na krosnách tkali plátno, tak je dnes úlohou nás - pedagógov - z vretienka detského poznania spridať nite do osnovy, ktorá bude pre naše deti základom ich budúceho poznávania sveta.

V každej materskej škole sa ke vzdelávací práci pristupuje iným spôsobom, inak sa plánuje inak realizuje. Pracujeme v rôznych podmienkach, sami vybavení rôznymi osobnými predpoklady a životnými skúsenosťami. Preto nemôžeme mať úplne rovnaké myšlienky, názory a predstavy, máme však rovnaký cieľ: dobre viesť svěřené deti, vzdelávať je a rozvíjať ich osobnosti.

Pro vznik detských citů, vztahů a postojů je důležitý bezprostřední styk s přírodou. Jedinou příležitostí jsou pobyty venku a vycházky do blízkého okolí.

Pro vzdelávání v environmentální oblasti je důležité zpřesňovat vnímání dětí, rozvíjet schopnosti pro pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, pro poznávání ekosystémů.

V přírodě hranice není - jeden břeh potoka je slovenský, druhý český. Potok pramení na Moravě a klidně si teče na Slovensko. Je to hraniční potok, rozděluje nás, ale také nás spojuje. Toto poznání otevírá cestu k vytvoření postoje dětí k přírodě a životnímu prostředí, k pochopení důležitých lidských vztahů. Otevírá cestu ke spolupráci mezi lidmi z různých míst obou našich zemí

Utkaná příroda (tvorivá aktivita)

Pomůcky: konáříky (štyri – asi 30cm dlhé), špagát (viazací), rôzne prírodniny

Postup: Z konárikov deti zhotovia rám tak, že konáříky položia na seba a v prečnievajúcich rohoch ich pevne zviažu špagátom. Medzi protiľahlé strany rámu natiahnu špagát asi v centimetrovej vzdialenosti od seba, čím vznikne osnova na tkanie. Pomedzi špagát striedavo prevliekajú ľubovoľné prírodniny (trávu, stonky rastlín, kvetov...) tak, aby vyplnili rám. Pripravený podklad dotvorí kvetmi, pierkami, kamienkami...

Poznámka: Tkaný „obraz“ bude pestrejší a zaujímavejší tým viac, čím rozmanitejšie prírodniny rôznych farieb deti na jeho zhotovenie použijú.

Zanechaj odkaz (aktivita v prírode)

Pomůcky: prírodniny

Postup: Deti sa rozdelia do skupiniek a vyhľadajú v okolí rôzne prírodniny (každá skupina určitý druh – kamienky, konáříky, trávy...). Zo zozbieraného prírodného materiálu vytvorí deti odkaz – správu pre inú skupinku detí. Skupinky si vymenia stanovišťa a pokúšajú sa odkaz – správu dešifrovať.

Poznámka: Pomocou prírodnín sa deti pokúsia vyznačiť trasu k vopred ukrytému pokladu (napr. 3 kamienky – Urob 3 kroky!, konárik v tvare šípky – Chod' vyznačeným smerom! ...).

Velké hledání (v lese, na louce, u potoka)

Pomůcky: krabičky, pytlíky, zvonek

Postup: Každé dítě má krabičku a na signál od učitelky hledají a sbírají různé přírodniny. Například najdi něco žlutého, něco voňavého, něco heboučkého, něco krásného, něco zeleného, něco pichlavého...

Na zazvonění udělají skupinku podle počtu prstů, které ukáže učitelka. Děti vypráví, co v přírodě našly a svůj poklad si odnesou do MŠ.

Poznámka: Z přírodnin si nalepováním vytvoří paletku, obrázek. Opakují si, kde našly přírodninu, tvar, barvu, případně jméno.

Co se skrývá pod kamenem (u potoka)

Pomůcky: lupa, lupa s kádinkou, zvonek

Postup: Děti běhají v určeném prostoru u potoka. Na signál se zastaví. Udělají skupinku podle počtu prstů, které ukáže učitelka, také podle počtu lup, kádinek se zvětšovací sklem. Vyhledávají větší kámen, odkrývají a pozorují cestičky, brouky, vajíčka, žížalky, do kádinky si vyberou jednoho živočicha na pozorování, kámen opatrně dají na své místo i s broukem, žížalou.

Poznámka: I pod kameny je zajímavý život. Obměna je pozorování života v mraveništi.

Oči, očka co vidíte? (pozorování krajiny z kopce)

Pomůcky: dalekohled, vyrobená kukátka, dalekohledy z papírových ruliček

Postup: Děti vyjdou na kopec, prohlíží krajinu přivřenými očima, poté kukátkem nebo vyrobeným dalekohledem. Říkají, co vidí, co rozpoznají. V závěru mají možnost se podívat skutečným dalekohledem, který nám krajinu přiblíží, zvětší a děti lépe rozlišují, co vidí.

Poznámka: Dalekohled, lupa, mikroskop, jsou sklenění pomocníci. Ukáží nám to, co jen očima neuvidíme.

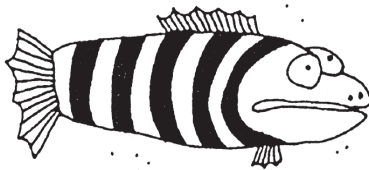
Pozorovanie stromu (pozorovanie)

Pomôcky: strom v bezprostrednom okolí materskej školy, písací a kresliaci materiál, denník, fotoaparát

Postup: Počas pobytu vonku deti vyhľadajú vhodný strom na pozorovanie. Ku stromu prichádzajú pravidelne raz za dva týždne počas celého školského roka a pozorujú prebiehajúce zmeny. Tieto si zaznamenávajú do denníka prostredníctvom symbolov, kresieb, fotografií, vlepovaním vylisovaných listov, kvetov, sprievodného textu, ktorý nadiktujú učiteľke.

Na základe pozorovania pomocou zozbieraných faktov z denníka pripravia pre kamarátov prezentáciu – besedu na danú tému.

Poznámka: Najvhodnejším stromom na pozorovanie je čerešňa – skoro rodiaca odroda, na ktorej je možné počas školského roka pozorovať celý vegetačný proces (jesenné premeny stromu, zimné obdobie, jarné púčiky, kvety, plody...).

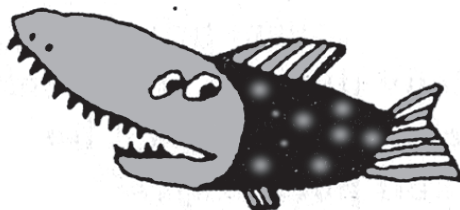

Odkazy prírody (aktivita v interiéri i exteriéri)

Pomôcky: háčky papiera A5, uhlík, voskové pastelky

Postup: Deti vo voľnej prírode vyhľadajú podklad so zaujímavou štruktúrou (kôra stromu, list, peň stromu...) na ktorý priložia hárok papiera. Uhlíkom (voskovkou) jemne prechádzajú po papieri, čím sa otláča štruktúra podkladu a tak vzniká „odkaz“. Zo vzniknutých odkazov si deti v triede môžu zostaviť zaujímavú koláž (napr. v tvare stromu).

Poznámka: Deti môžu využiť „odkazy“ aj na dotváranie prostredníctvom iných výtvarných techník.

Korálky pre pani Jeseň (tvorivá aktivita)

Pomôcky: jesenné plody, špagát

Postup: Deti na jeseň pozorujú zmeny súvisiace s ročným obdobím – jeseňou, pozorujú stromy, kríky, ich plody zberajú, triedia, priradujú k pozorovaným stromov.

V triede sa deti s plodmi hrajú pexeso – pod rovnakými vedierkami umiestnenými napr. v štvorci 5x5 sú umiestnené páry rôznych jesenných plodov, deti páry hľadajú.

Poznámka: Následne použijú plody k navliekaniu, pričom vyrábajú korálky pre pani Jeseň. Deti uplatňujú vlastnú tvorivosť a farebné cítenie, v závere korálky porovnávajú, uväzujú a ozdobujú sa nimi.

Síla stromu (stromy v lese)

Pomôcky: stromy v lese

Postup: Každé dieťa si vyhledá v určenom priestore strom, ktorý sa mu líbi, ktorý by ho mohol chrániť. Deti poznávajú strom všetkými zmyslami – objemu strom, vnímajú sa zavretými očami, hladí rukou a říkajú své pocity. Prosí: „Stromečku, stromečku, dej mi sílu“. Přivoní a přemýšlí, co si stromy mezi sebou povídají, jestli mají kamarády, kdo může být kamarád (strom, člověk, ptáček, zvířátko). Deti poslouchají šumění listí, kamarád vítr, na podzim šustění opadaného listí.

Poznámka: Ke svému stromu se děti vrací, pozorují změny a šeptají mu své přání, tajnůstky.

Lesní dům (vycházky do lesa, tvoření, stavba)

Pomôcky: průlezka v zahradě, kovový domek, altánek)

Postup: Děti si přinesou z blízkého lesa větve, kousky dřeva, kůru stromů, mech a postupně tvoří „Lesní dům“. Jako kostra poslouží kovová průlezka, nebo zahradní domek, který děti zdobí a mění na lesní dům. V domě mají například obchod s různými plody stromů, které pozorují lupou, semínka, listí – podle roční doby zbarvené, nebo větvičky jehličnanů, kůru stromů.

Děti znají přírodu v lese – přinášejí si kousek lesa do zahrady a hry pak slouží jako zpětná vazba k utvrzení poznatků.

Poznámka: Vycházky opakujeme – podle možností v každé roční době.

Lesní skřítkci (aktivita v lese)

Pomůcky: fotografie zvířat a ptáků, obyvatel lesa, folie, kolíčky na prádlo

Postup: Předem si připravíme na chodníku v lese ve větších rozestupech obrázky zvířat - ty umístíme na pařezy, k patě stromu, do mechu... Fotografie ptáků, které by děti mohly poznat připevníme kolíky na větvičky. Může to být například sojka, datel, sýkora, vrána, holub, hrdlička... Potom potichoučku, abychom zvířata nevyrušili, jdeme po chodníčku a nacházíme zvířata a ptáčky. Děti je poznávají, ale vše v největší tichosti, jako praví lesní skřítkové. Fotografie získáme třeba ze starých kalendářů. Ze zvířat to může být srnec, zajíc, liška, kuna, jelen, jezevec, muflon, veverka, jezek, žába... Je dobré vložit obrázky do folie, nejsou tak zranitelné. Upozorníme děti na to, že les je domovem zvířat a ptáčků a my jsme tam jenom na návštěvě. podle toho se chováme, nic nelámeme, nejsme hluční, nenecháme po sobě žádné odpadky, nerozděláváme oheň.

Poznámka: Všímáme si, jaké nám lesní obyvatelé zanechali stopy - opravdové stopy v blátě, trus, ztracené peříčko... Vedeme děti k tomu, aby se naučily poznat aspoň ty nejjedovatější houby. Také tyto houby patří do lesa, a proto je neničíme.

Naučíme se společně říkanku: Houbaři jdou do lesa

muchomůrky, třaste sa. (muchotrávka)

Já jsem ozdoba lesní,

do mě se kopat nesmí!

Oblékáme stromek (tvořivá aktivita)

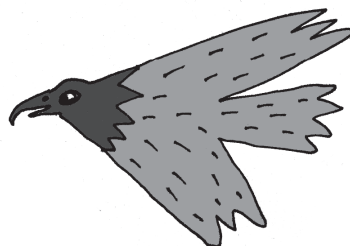
Pomůcky: čtvrtka papíru se znázorněnou siluetou stromu (bez listí) pro každé dítě nebo dvojici oboustranná lepicí páska, listy stromů různých tvarů

Postup: Při vycházce v parku nebo v lese nasbíráme listy, které vložíme do časopisu. Vybíráme tak, aby měly odlišný tvar (například vrba, bříza, lípa, třešeň, javor, dub) a byly menší. Vylisované listy smícháme na širokou ošatku. Děti dostanou čtvrtku s vytisknutou siluetou stromu a několika nalepenými kousky oboustranné lepicí pásky po obvodu koruny. Děti si vybírají listy stejného tvaru (stromu) a nalepují je.

Poznámka: Tuto činnost zvládají i menší děti a s velkým zaujetím stromek „oblékají“.

Předem upozorníme, že nehraje roli barva listu, někdy ani velikost, ale jenom jeho tvar.

Podobná aktivita se zaměřením pozornosti je, když si venku natrháme různé listy (dětmi dosažitelné) v blízkém okolí. Mohou to být i listy bylin. Hrajeme hru, kdo první přinese správný list.

Labyrint (tvorivá aktivita)

Pomůcky: hrubá lepenka (kartón – 30x30cm), různé krivé konáříky, kulatý kamienok, lepiaca pištoľ

Postup: Na kartón deti umiestnia a následne prilepia konáříky tak, aby vytvorili labyrint – cestičky. Vyznačia štart a cieľ. Pohybovaním kartónu rôznymi smermi (vertikálne i horizontálne) presúvajú kamienok po cestičkách od štartu k cieľu. Čas splnenia úlohy deti zmerajú pomocou presýpacích hodín.

Poznámka: Labyrint – kartón môžu deti pred nalepením konáříkov farebne dotvoriť otláčaním prírodnín, pokrčeného papiera...

Rozmer labyrintu môže byť ľubovoľný. Je možné použiť labyrint väčších rozmerov (napr. 1x1m), pri manipulácii s ktorým je potrebná kooperácia viacerých detí.

Semínko (aktivita v přírode)

Pomůcky: košík na šišky, nádoba na plody z lesa

Postup: Děti vyhledávají pod stromy plody – šišky, různé tvary, žaludy, bukvice. (Některé jsou ohryzané, vyloupané)

Ze šišek vypadávají semínka, v žaludu je také semínko i v bukvice. Semínka ze šišek vylupuje veverka, jiné semínka jsou potravou pro zvířata. Pod velkým stromem najdeme malý stromek – semenáček. Jedno semínko se probudilo, zapustilo kořínek a roste z něho nový strom.

Poznámka: Opakované pozorování růstu semenáčku.

Lesní školka (pokus, experimentování)

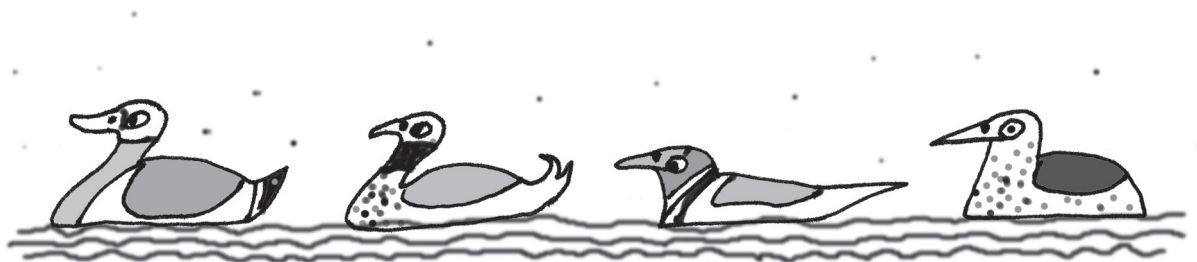
Pomůcky: květináč, hlína z lesa, pomůcky na sázení, vybraná semínka namočená ve vodě

Postup: Děti přinesou hlínu z lesa, dávají do květináčů, vybírají semínka namočená ve vodou a sázejí do květináčů. Postup sázení je připravený na obrázku, děti opakují, co semínko potřebuje, aby se probudilo.

Tak, jak pečuje v mateřské škole o malé děti pani učitelka, tak v lesní školce o malé stromky – semenáčky – pečuje lesník, aby z nich vyrostly zdravé velké stromy.

Poznámka: Děti semínka pravidelně zalévají, pozorují změny v květináči.

Pokus: Semínka uložíme do hrnce mezi vrstvy písku, zakryjeme a zakopeme do země. Místo označíme. Na jaře semínka vyjmeme ze země. Zdravá semínka v hrnci vyklíčí, na jaře je vysazujeme vždy klíčkem dolů, z klíčku se tvoří kořínek.

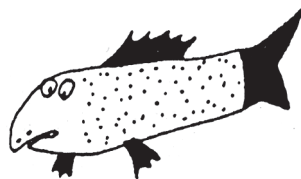
Malí zahradníci (aktivita v zahrádce)

Pomůcky: připravené záhonky tak, aby každé dva řádky oddělil chodník, klacík – mírka, malé cibulky – sazečka, konvičky na zalévání

Postup: Na připravený záhonek děti sázejí cibulku z obou stran. Každé dítě zasadí dvě cibulky kořínkem do země, vzdálenosti od sebe měříme připraveným klacíkem. Děti cibulku zatlačí do země a zahrnou hlínou (děti se dotýkají hlíny rukama, vyjadřují své pocity). Učitelka upraví celý záhonek, pochválí děti. Děti zalévají konvičkami – při této činnosti se vystřídají.

Těšíme se z vykonané práce, umýváme si ruce a zpíváme: „Už je to uděláno, už je to hotovo“.

Poznámka: Pozorování změn na záhonku – děti pozorují průběžně.

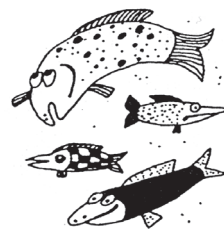

Život rastlinky (experiment)

Pomôcky: pôda, semenka – žeruchy, voda, nádoby na sadenie

Postup: Deti do nádobiek nasypú pôdu, zasadia do nich semenka žeruchy a zalejú vodou. Jednu z nádob umiestnia na teplé slnečné miesto, druhú do tieňa a tretiu do tmavej miestnosti. Deti vyslovia hypotézy, čo sa stane s rastlinkami, ktoré majú rozdielne podmienky pre rast. Deti semenka pravidelne (vo všetkých troch nádobách) polievajú. Po uplynutí určitého času, si deti svoje hypotézy vyhodnotia.

Poznámka: Experiment môžu deti uskutočňovať vytvorením rôznych podmienok pre rast rastlín (polievať/nepolievať, teplo/chlad, svetlo/teplo...).

Probouzení jara – tráva (interiér)

Pomůcky: miska, zemina, trávové semeno, dekorace

Postup: Děti v misce urovnají zeminu do výšky 3 cm (značka v misce). Stejněměrně sázejí semínka, potom je pokryjí zeminou (mezi prsty). Děti zeminu jemně potlačí, utuží rukou. Zalévají opatrně, nechají růst na teplém místě. Trávník se při růstu otáčí za sluncem. Děti pozorují růst a misku otáčejí. Ozdobí si trávník jarními, velikonočními dekoracemi.

Poznámka: Obměnou je panáček – v hlavě má semínka trávy – po pravidelném zalévání mu rostou vlasy, děti je upravují, stříhají, vymyslí si jména – Trávníček, Cilinka, Ferdáček...

Preteky semienok (experiment)

Pomôcky: fazuľové semenka, pôda, sklenená nádoba, voda

Postup: Deti deň pred realizáciou experimentu namočia fazuľky do vody. Na dno nádoby (asi do 1/4) nasypú pôdu, do ktorej vložia fazuľku tesne vedľa steny nádoby (tak, aby ju bolo vidieť), zasypú ju pôdou (asi do 2/3). Takýmto spôsobom zasadia do rôznej hĺbky druhú i tretiu fazuľku. Nádoby umiestnia

na slnečné miesto a pravidelne ich polievajú. Deti vyslovia hypotézy o tom, ktorá fazuľka vyrastie skôr (rýchlejšie) za daných podmienok. Po určitom čase si svoje predpoklady overia.

Poznámka: Rast rastliniek si na stene sklenenej nádoby pravidelne vyznačujú značkami – nálepkami a porovnávajú ich navzájom.

Odkvitnuté púpavy (aktivita v exteriéri)

Pomôcky: púpavy

Postup: Deti vyhľadávajú na lúke odkvitnuté púpavy. Hrajú sa na vetrič, fúkajú do bielych padáčikov, behajú s nimi po lúke a rozsievajú semenka. Pozorujú, ktorým smerom vietor roznáša semenka, určujú smer vetra.

Poznámka: Stonky odkvitnutých púpav deti použijú na tvorbu reťazí. Tenší koniec stonky zasúvajú do hrubšieho a súčasne stonky prevliekajú a tvoria kruhy. Reťaze merajú, porovnávajú dĺžku, ale i veľkosti kruhov, hodnotia vlastné výrobky. Rozkvitnuté kvety púpavy môžu deti na tráve zostavovať do rôznych obrazcov.

Malý les – pozorovanie, pokus (pozorovanie, pokus)

Pomôcky: mach, tráva, rastliny, zemina, sklená nádoba

Postup: Pri pozorovaní trávy a machu deti zisťujú rozdiely, porovnávajú miesto výskytu, definujú ich vlastnosti. Pokusom – namočením trsu trávy a machu do potôčika a následným vytláčaním vody do pohárov porovnávajú ich sacie vlastnosti. Zisťujú, že mach je schopný zadržať veľké množstvo vody, tráva nie.

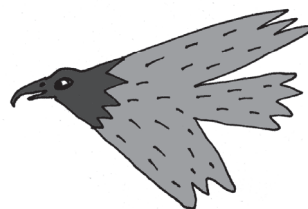
Poznámka: Do sklenenej nádoby deti nasypú zeminu a rozložia na ňu mach, ktorý často kropia vodou. Do machu zasadia z lesa prinesené rastliny (nádobu môžu prikryť sklom, uzáverom). Deti pozorujú čo sa deje v malom lese.

Korene a korenenky (pozorovanie)

Pomôcky: korene rastlín a stromov v prírode, izbové rastliny

Postup: Deti diskutujú o častiach rastlín a stromov, význame koreňov a koreňovej sústavy pre život rastlín. Deti pri pobyte v prírode hľadajú korene stromov, ktoré sú viditeľné na povrchu. Jemným odhrabaním pôdy pozorujú smer a hĺbku rastu koreňa. Dôkladnejšie si môžu prezrieť korene rastlín pri spoločnom presádzaní izbových kvetín.

Poznámka: Spôsob, akým korene prijímajú vodu, môžu deti pozorovať realizáciou experimentu „Maliari kvetov“.

Schované v pytlíčku (aktivita v triede)

Pomůcky: 4 plátěné pytlíčky, přírodniny

Postup: Do každého pytlíčku dáme po 2 prírodninách, ktoré jsou hmatem dobre rozeznatelné, například: klas kukuřice + ulita hlemýžďe

makovice + šiška

kaštan + ptačí péro

ořech + srnčí parůžek (shoz)...

Jsou to tzv. hmatky, kde děti rozeznávají tvary jenom hmatem.

Poznámka: Je to časově náročnější a je dobré skupinu čekajících dětí zaměstnat jiným programem.

Pichľavé gombíky (pozorovanie, tvorenie)

Pomôcky: bodliaky, plátno

Postup: V prírode deti pozorujú kvet bodliaka trnitého. Opätovne sa k nemu vracajú a pozorujú prebiehajúce zmeny. Postupne zisťujú, že kvety sa zmenili na malé pichľavé gombíky, s ktorými sa môžu pohrať. „Gombíky“ si deti nazberajú a prikľadaním na plátno alebo inú vhodnú látku vyrábajú veselé gombíkové obrázky.

Poznámka: Bodliaky môžu deti zostaviť do rôznych priestorových útvarov (strom, kvet, vianočný stromček...), ktoré dotvorí maľovaním.

Pramínek, potůček, potok (aktivita v přírodě)

Pomůcky: větvičky, kamínek, listí, proutek

Postup: Děti jdou do kopce kolem potoka, hledají úzký potůček, který snadno překročí, přeskochí. Poslouchají, jak potok teče, voda šumí, šplouchá, zurčí. Pozorují proud potoka a házejí předměty – lístek, větvičku. Proud potoka je unáší, má velkou sílu, kameny padnou na dno potoka. Z kopce teče několik pramíneků a ty se spojí v potůček, malý, velký. Velký, silný potok má i jméno.

Poznámka: Učitelka upozorní děti na možné nebezpečí u potoka.

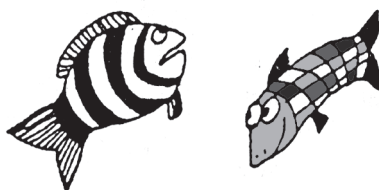

Stopy pri potoku (aktivita v exteriéri)

Pomôcky: polystyrén, kartón, temperové farby, papier

Postup: Na vychádzke k potôčiku – miestu ktoré slúži ako napájadlo pre zver – deti pozorujú stopy zvierat. Určujú smer, ktorým zvieratá prichádzali, odchádzali, stopy identifikujú a priradujú k zvieratám, zvieratá stopujú. Následne sa deti snažia vytvoriť vlastný odtlačok obuvi v blate. V hre na skrývačku sa dieťa ukryje, ostatné deti pomocou stôp hľadajú miesto jeho úkrytu. V triede si deti vyrábajú z polystyrénu alebo kartónu odtlačky stôp zvierat – zajaca, medveďa, vrany... a pomocou farieb vyrábajú farebné cestičky.

Poznámka: Stopy možno pozorovať a tvoriť i v snehu.

Neboj sa blata (experiment v exteriéri)

Pomôcky: voda a pôda – blato, prírodniny (konáriky, kamienky, paličky...)

Postup: V priehlbine si deti z vody a pôdy vytvoria blato. Do blata namáčajú konáriky, listy, kvety (podrážky topánok), ktorými potom kreslia, prípadne ich otláčajú na suché, uhladené miesto.

Poznámka: Pri vytváraní blata deti pozorujú pomer množstva vody a pôdy, potrebných na vytvorenie blata.

Čo voda unesie (pokus)

Pomôcky: nádoby na vodu, voda, predmety z rôznych materiálov (drevené kocky, špajdle, kovové závažie, LEGO kocky, rôzne druhy papiera)

Postup: Nádoby naplníme vodou asi do výšky 10cm. Deti rozdelia predmety podľa ich schopnosti plávať na vode na plávajúce a neplávajúce. Predpoklady – hypotézy zaznamenáme (napr. pojmová mapa). Deti predmety postupne kladú na hladinu vody. Pozorovaním si overujú vyslovené hypotézy.

Poznámka: Deti predmety kladú na hárok papiera a pozorujú, ako tento umožní udržať sa na hladine aj tým predmetom, ktoré predtým klesli na dno. Predmety môžu taktiež klásť na seba.

Preteky v prírode (pokus v exteriéri)

Pomôcky: rôzne prírodniny, voda (po daždi)

Postup: Po daždi deti vyhľadajú šikmé miesto, kde voda steká v potôčikoch. V okolí nazbierajú rôzne prírodniny. Vyslovia predpoklady o ich schopnosti či neschopnosti plávať. Prírodniny kladú na hladinu a overujú si svoje predpoklady.

Poznámka: Deti môžu klásť na hladinu dve prírodniny súčasne (konárik, list) a sledovať, ktorá z nich pláva rýchlejšie. Prírodniny môžu klásť na seba a pozorovať, ako váha ovplyvní ich schopnosť plávať.

A predsa kruh (aktivita v interiéri i exteriéri)

Pomôcky: kamene, priestorové geometrické tvary, papier, pastelky

Postup: Na vychádzke k vodným tokom deti hádžu do vody kamienky rôznych tvarov a veľkostí. Na hladine vody pozorujú vznikajúce kruhy – zisťujú, aké kruhy vytvárajú malé kamienky, veľké kamene. Kladú odpovede na hypotetickú otázku – aké tvary sa objavia na hladine, ak do vody hodia kváder, ihlan alebo kocku. Podľa možnosti deti predpokladané hypotézy overujú – hádzaním geometrických tvarov napr. do bazéna.

Poznámka: Následne deti uskutočňujú grafomotorické činnosti – obkresľovanie kamienkov rôznych veľkostí, kresbu odstredivých kruhov.

More v dlani (aktivita v prírode)

Pomôcky: zakrývacia fólia (polyetylénová) veľkých rozmerov (4x5m, používaná pri maliarskych prácach)

Postup: Pokrčená fólia v rukách (zmestí sa do dvoch dlaní) symbolizuje „more v dlani“. Deti stojace v kruhu uchopia okraj fólie a jemnými pohybmi rúk (hore/dolu) vlnia fóliou – znázorňujú vlnenie mora, pri zosilnení intenzity sa mení spôsob vlnenia „mora“. Niektoré z detí vchádzajú do mora (preliezajú popod vlniacu sa fóliu), plávajú v mori. Deti sa postupne vystriedajú.

Poznámka: Deti môžu fóliu výtvarne dotvoriť napr. otláčaním špongie, pokrčeného papiera namočeného vo farbe. Z vhodného materiálu (papier, molitan, polystyrén) môžu vyhotoviť ryby, ktoré budú v mori (na fólii) plávať.

Čo je biele, nemusí byť čisté (pokus)

Pomôcky: poháre, sneh

Postup: Deti odoberú vzorky „bieleho snehu“ do priehľadných pohárov – pri ceste, na lúke, v lese, na detskom ihrisku... Pozorujú topenie snehu v teplom prostredí a zisťujú, že sneh nie je vždy čistý. Objavujú množstvo nečistôt, ktoré je možné podľa odobranej vzorky identifikovať (kamienky, úlomky hálúzok, častice plodov...)

Soľné kryštály (pokus)

Pomôcky: kuchynská soľ, voda, špagát (viazací), pohár (sklenená nádoba) so širším dnom

Postup: V pohári s vodou (asi 1dl) deti miešaním rozpustia kuchynskú soľ (2 polievkové lyžice). Do vody vložia dlhší špagátik tak, aby jeden z jeho koncov prevísal cez okraj pohára. Pohár so slanou vodou a špagátikom umiestnia na slnečné – teplé miesto (parapet, radiátor), čím sa zabezpečí rýchle odparovanie vody. Deti priebežne pozorujú kryštalizáciu soli.

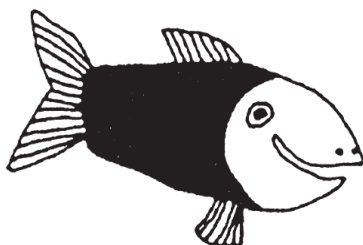
Poznámka: Pokus možno previesť s vodou zafarbenou potravinárskymi farbami pri zachovaní pôvodného postupu.

Kolobeh vody (experiment v interiéri)

Pomôcky: veľké priehľadné igelitové vrece, lepiaca páska, voda

Postup: Na dno igelitového vreca deti vlejú asi 2dl vody a vrece v hornej časti zalepia lepiacou páskou. Vreca umiestnia na slnečné miesto. Po niekoľkých hodinách sa na stenách vreca začnú zrážať kvapky vody (vodná para). Potrasením vreca kvapôčky spadnú (prší) a kolobeh vody sa zopakuje.

Poznámka: K hornému okraju vreca môžu deti priložiť vrečko s ľadom, čím sa vyvolá kondenzácia – zaprší.

Bublinky (aktivita)

Pomôcky: nádobky na vodu, saponát, ocot, drôtičky, slamka

Postup: Deti si v nádobkách zmiešajú vodu so saponátom a octom (v pomere asi 3:2:1). Fúkaním – pomocou slamky namočenej v bublifuku – vytvárajú bublinky. Deti pozorujú smer letu bubliniek, porovnávajú ich veľkosť, farebnosť, rýchlosť...

Poznámka: Ohnutím drôtika do oblúka a stočením koncov si deti vytvoria „očko“, ktoré namáčajú do bublifuku a fúkaním vytvárajú bublinky.

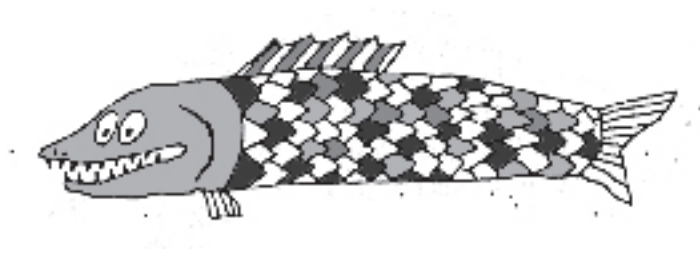

Dúha (pokus v interiéri)

Pomôcky: sklenený pohár, voda, hárok bieleho papiera

Postup: Deti naplnia pohár vodou, položia ho na hárok bieleho papiera a umiestnia na slnečné miesto tak, aby slnečné lúče dopadali na pohár s vodou a časť papiera bola v tieni. Deti môžu pozorovať, ako vzniká dúha a čo sa s ňou deje pri pohybe pohára (vody).

Poznámka: Dúhu môžu deti stvárniť následne rôznymi výtvarnými technikami (zapúšťaním farieb do mokrého podkladu, frotážou, kolážou...).

Kvapka ku kvapke (experiment)

Pomôcky: voda, vodovodný kohútik, nádoba s vyznačenou mierkou, kvapátko, hodinky (presýpacie hodiny)

Postup: Deti diskutujú o dôležitosti a opodstatnenosti šetrenia pitnou vodou. Nádobu s mierkou umiestnia do umývadla tak, aby do nej kvapkala voda z pootvoreného kohútika. Deti vyslovia svoje predpoklady, koľko asi nakvapká vody za minútu, za päť minút... Vyslovené predpoklady (hypotézy) vyznačia na nádobe fixkou. Deti priebežne kontrolujú množstvo uniknutej vody a overujú si svoje hypotézy. Počas experimentu si overia skutočnosť, aké množstvo vody unikne (odkvapká) pri zle zatvorenom vodovodnom kohútiku.

Poznámka: Na kvapkanie a porovnávanie množstva vody môžu deti použiť kvapátko. Kvapátkom môžu kvapkať farbu na navlhčený papier a pozorovať jej reakcie.

Kouzlení s vodou (tvořivá aktivita)

Pomůcky: nůžky, voskovky – barvičky, kytička leknínu na papíře, nádoba s vodou

Postup: Děti si vystříhnou kytičku leknínu. Voskovou barvičkou vymalují pouze prostřední část, lístky nechají bílé. Okvětní lístky přehnou směrem dovnitř – poupátko. Kouzlení začíná. Každé dítě položí opatrně svou kytičku na vodu, trpělivě čeká, pozoruje. Kytička se pomalu rozvíje.

Poznámka: Děti vyjmou kytky z vody, usuší je, nesou si ji jako dárek domů, kouzlo mohou opakovat.

Maliari kvetov (experiment)

Pomôcky: biele kvety – klinčeky, voda, potravinárske farby (zelená, červená, modrá), sklenené poháre (vyššie, úzke)

Postup: V každom z pohárov deti rozpustia jednu z potravinárskych farieb a do pohára vložia biely kvet – klinček. Deti vyslovia svoje predpoklady (hypotézy), čo sa stane s kvetom. Tieto zaznamenáme a po ukončení ich porovnáme s výsledkom experimentu.

Poznámka: Stonku jedného z klinčekov môžeme rozrezať pozdĺžne na dve časti a každú časť vložiť do pohára s inak zafarbenou vodou.

Slnko a tieň (tieňohra)

Pomôcky: slnečné svetlo, telo a jeho časti

Postup: Deti navzájom diskutujú o tom, pôsobením čoho vzniká tieň a pri pobyte vonku vyhľadávajú tento úkaz vo voľnej prírode. Deti samotné vytvárajú tieň – tieňohru – prostredníctvom pohybu tela, končatín, uchopených predmetov...). Aktivita sa stáva zábavnejšou, ak sa dvojice (skupinky) detí snažia pohyby tieňov zosúladiť a vytvoriť tým rôzne útvary.

Poznámka: Tieňohru môžu deti hrať v interiéri triedy zhotovením rôznych plošných bábok, s ktorými manipulujú za slnečného dňa tak, aby sa ich tieň pohyboval po stene.

Slnčné hodiny (aktivita v exteriéri)

Pomôcky: palica, kamene, farby, symboly denných aktivít

Postup: Deti vedú diskusiu o vzniku tieňa, o jeho podobách a premenách v jednotlivých častiach dňa (kedy vrhá slnko najkratší/najdlhší tieň, a pod.). Deti na dvore (na mieste, na ktoré sa môžu pravidelne vracat') zapichnú do zeme palicu a kameňmi vyznačia miesto dopadu tieňa palice. Na rozmiestnené kamene deti vyznačia bodkami, príp. symbolmi dňa aktuálny čas.

Poznámka: Takto vytvorené slnečné hodiny umožnia deťom orientovať sa v častiach dňa.

Sila slnka (experiment)

Pomôcky: farebné papiere

Postup: Deti si vytrhávaním (vystrihnutím) z papiera pripravia ľubovoľný tvar (slnko, kvet...), ktorý prilepia v niekoľkých bodoch na hárok papiera inej farby tak, aby sa dal neskôr odstrániť. Papier umiestnia na rôzne miesta v triede (slnčné, tienisté, tmavé). Deti vopred vyslovia predpoklady (hypotézy), aké účinky bude mať pôsobenie slnečného žiarenia na papier. Hypotézy zaznamenáme a po uplynutí stanoveného času ich deti porovnajú s výsledkom experimentu.

Poznámka: Účinky slnečného žiarenia môžu deti pozorovať priamo v prírode prostredníctvom zmyslového vnímania – hmatu (napr. porovnať teplotu kôry stromu na slnečnej a odvrátenej strane).

Čemu se mrak podobá (pozorování)

Pomůcky: hrnec s vodou, poklička

Postup: Děti si na vycházce lehnou do trávy a pozorují oblohu. Učitelka chodí mezi dětmi. Dítě, které pohladí, vyjádří, co vidí na obloze a čemu se mrak podobá, jaké kamarády má mrak na obloze. V této relaxační chvílce děti posílají mráčkům své přání.

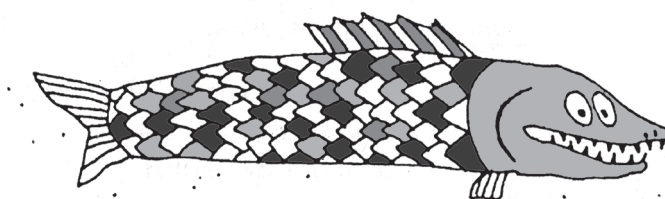
Ve třídě pak posíláme mráčkům kamaráda. Děti sledují páru, která nadzvedává pokličku na hrnci, když se voda v hrnci vaří. Pára utíká nahoru.

Hravé lúče slnka (aktivity v triede)

Pomôcky: zrkadielko, ľubovoľný predmet

Postup: Počas silného slnečného žiarenia sa deti hrajú na skrývačku so slniečkom. Jedno dieťa opustí triedu a ostatné deti vyberú skrýš pre vopred vybraný predmet. Po príchode do miestnosti dieťa pomocou odrazu „slnečného prasiatka“, ktoré vytvára iné dieťa zrkadielkom, hľadá ukrytý predmet. Odrazené lúče vytvárajú jasný odraz, čo pomáha dieťaťu identifikovať miesto úkrytu.

Ako sa chytá vietor (aktivita v triede)

Pomôcky: mikroténové vrecúška (20x30cm), zakrývacia fólia (polyetylénová) veľkých rozmerov (4x5m, používaná pri maliarskych prácach)

Postup: Deti diskutujú o prúdení vzduchu, pôsobení a sile vetra, o tom, ako a dá vietor pozorovať, či sa dá „chytiť“. Deti uchopia vrecko oboma rukami tak, aby vznikol čo najväčší otvor. Rýchlym pohybom rúk naplnia vrecko vzduchom a následne ho uzavrujú. Miernym pootvorením vrecka a jeho stlačením vzduch uniká, vzniká vietor.

Poznámka: Deti sa postavia do kruhu, uchopia okraj veľkej fólie a jemnými pohybmi rúk (hore/dolu) vlnia fóliou, čím vzniká vánok. Pri prudších pohyboch je prúdenie vzduchu silnejšie, vzniká vietor, víchrica...

Vítr a mrak, obláčkové práni (pozorování)

Pomůcky: list papíru, modrá barva, štětec, barvičky

Postup: Skupina dětí tvoří mrak. Děti poskakují, podupávají, tleskají na stehna, napodobují liják. Opodál stojí jedno dítě – vítr, které říká: „Já jsem vítr jako drak, rozeženu každý mrak“.

Děti se chytí za ruce, pohybují se – mrak. Vítr obíhá kolem, honí mrak. Koho skupina ztratí, toho vítr chytí. Chycené děti odcházejí stranou.

Ve třídě děti přeloží list papíru, dovnitř namalují modrou barvou skvrnu, papír přitlačí a otevrou. Obláček – otisk dokreslí. Vysloví přání.

Poznámka: Dárek pro maminku.

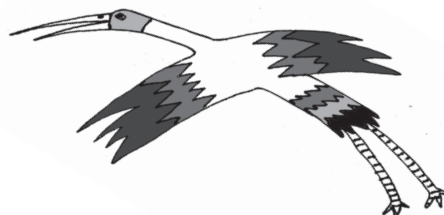

Ako vietor suší (experiment)

Pomôcky: handričky, voda

Postup: Deti diskutujú o pôsobení a vplyve vetra. Namočia handričky do vody. Niektoré z nich vyvesia na pripravenú šnúru, niektoré prestrú na slnečné miesto vonku, ďalšie na tienisté miesto. Niektoré z handričiek nechajú pokrčené a taktiež ich uložia na rôzne miesta. Deti vyslovia svoje hypotézy o tom, ako vietor a slnečné teplo vplývajú na sušenie handričiek (odparovanie vody). Po určitom čase si deti vyslovené hypotézy overia.

Poznámka: Odparovanie môžu deti sledovať taktiež pozorovaním odparovania zafarbenej vody z nádob, ktorá zanecháva na stenách farebnú stopu.

Kto sa ozval (sluchová hra)

Pomôcky: obrázkové kartičky

Postup: Na vhodnom mieste si deti posadajú do kruhu (napr. v parku) a počúvajú okolité zvuky prírodné i civilizačné. Zvuky sa snažia identifikovať a určujú smer odkiaľ prichádzajú. Následne sa deti hrajú so zvukmi v interiéri triedy. Deti sa rozmiestnia po triede s obrázkami na kartičkách. Jedno dieťa čaká mimo miestnosť a po vyzvaní sa vracia do triedy, kde niekto z kamarátov napodobní zvuk podľa obrázka na kartičke. Dieťa určuje kto zvuk vydáva – (predmet, zviera, prírodný jav), určuje smer odkiaľ zvuk prichádza i dieťa, ktoré zvuk napodobňuje.

Pri aktivite je možné využiť aj reprodukovanie zvuky z vhodného CD.

Poznámka: Deti si počas pobytu vonku vyhľadajú rôzne predmety, prírodniny, pomocou ktorých vydávajú zvuky (poklepkávaním, bucháním...), pokúšajú sa vytvoriť „hudbu“ (mokré drevo vydáva iný zvuk ako suché, a pod.).

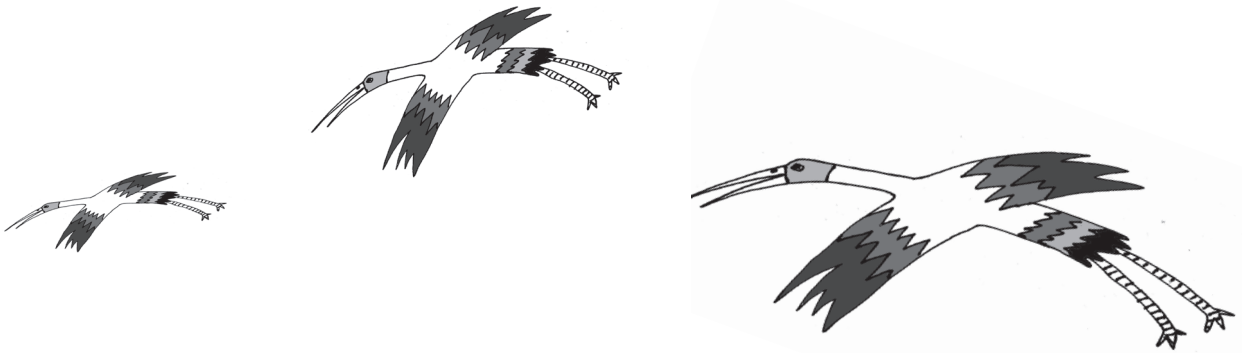

Recyklácia papiera (aktivita v triede)

Pomôcky: papierové obaly na vajíčka, voda, väčšia nádoba, mixér, noviny, farby, nožnice, téglíky rôznych tvarov

Postup: Deti do väčšej nádoby natrhajú na malé kúsky obaly na vajíčka a zalejú ich vodou. Po rozmočení papierovú kašu s učiteľkinou pomocou rozmixujú na jemnejšiu hmotu. Túto postupne plošne navrstvia na noviny, na hrúbku asi 0,5cm do požadovaného tvaru (vajíčko, kvet, vtáčik...). Po vyschnutí môžu vzniknutý tvar upraviť vytrhávaním, strihaním, maľovaním.

Poznámka: Do mokrej papierovej hmoty môžu deti vkladať kúsky farebného papiera, motívy zo servítkov, lupienky kvetov. Papierovú hmotu môžu deti použiť aj na modelovanie. Môžu ju navrstviť na téglík, čím vznikne vázička, ktorú po vyschnutí výtvarne dotvoria.

Presýpacie hodiny (tvorivá aktivita)

Pomôcky: PET fľašky, piesok, lepiaca páska

Postup: Jednu PET fľašu naplníme pieskom. Obe fľaše vzájomne priložíme otvormi k sebe a zlepíme ich lepiacou páskou. Otočením sa piesok z naplnenej fľaše presýpa do prázdnej. Presýpacie hodiny deti používajú pri aktivitách, pri ktorých je potrebné meranie stanoveného času.

Poznámka: Presýpacie hodiny si môžu deti zhotoviť z rôznych veľkostí fliaš, pričom môžu pozorovať, ako množstvo piesku a tvar fľaše ovplyvňuje dĺžku času presýpania.

Sklíčka (aktivita v triede)

Pomôcky: plastové fľaše rôznych farieb, nožnice, lepidlo, farebný papier

Postup: Z plastovej fľaše odstrihneme hrdlo a dno, čím vznikne pás plastu, ktorý môžu deti strihať na menšie, ľubovoľné tvary (štvorec, trojuholník...). Vzniknuté „sklíčka“ môžu použiť ako zaujímavý prvok pri výtvarných činnostiach.

Poznámka: Sklíčka môže deti taktiež nalepovať na papier vystrihnutý do tvaru kvetu, hviezdy, ryby (šupiny), motýľích a vtáčích krídiel, vianočných ozdôb...

Veselé štuplíky (tvorivá aktivita)

Pomôcky: uzávery z PET fľaší, lepenka (kartón), lepidlo

Postup: Deti postupne nazhromaždia väčšie množstvo uzáverov – štuplíkov. Roztriedia ich podľa farieb. Štuplíky nalepujú na vopred vyznačený vzor na kartóne. Využívajú pri tom farebnosť štuplíkov. Môžu takto vytvoriť napr. logo školy, erb mesta...

Čajové kvety (tvorivá aktivita)

Pomôcky: papierové obaly z čajov (farebné čajové vrecúška), lepidlo, farebný papier, paličky

Postup: Deti postupne nazhromaždia väčšie množstvo farebných čajových vrecúšok, ktoré roztriedia podľa farieb a vzorov. Vrecúška uhlopriečne zložia do tvaru trojuholníkov. Na vystrihnutý kruh z farebného papiera (5cm) deti nalepujú trojuholníky tak, aby vzájomným prekryvaním sa vytvárali kvet. Stred kvetu môžu zvýrazniť menším krúžkom farebného papiera. Na zadnú stranu kvetu nalepia paličku – stonku – a z farebného papiera dotvoria lístky.

Poznámka: Farebné čajové vrecúška deti môžu rozstrihnúť a skladať do zložitejších útvarov, prípadne vytvoriť plošnú mozaiku.

Ušúľané z papiera (tvorivá aktivita)

Pomôcky: novinový papier, časopisy, papierová lepiaca páska, lepidlo, nožnice

Postup: Novinový papier (časopisy) deti rozstrihajú na veľkosť asi 20x30cm, uhlopriečne – z rohu do protiláhlého rohu papiera ho stočia – zošúľajú do papierovej paličky/rúličky. Papierovú paličku po zošúľaní zalepia lepiacou páskou. Z pripravených papierových paličiek (ich prikladaním k sebe alebo vrstvením na seba) vytvoria napr. rámik na fotografiu, podložku... Z paličiek môžu vyhotoviť aj priestorový útvar.

Poznámka: Dlhšiu papierovú paličku deti zhotovia tak, že vsúvajú koniec jednej do druhej.

Papierové zvieratká (tvorivá aktivita)

Pomôcky: papierová lepenka, lepidlo, rôzny drobný odpadový materiál

Postup: Papierovú lepenku nastriháme na pásy rôznych širok a rôznych dĺžok. Deti pásy rolujú a koniec zlepujú lepidlom a tým vyrábajú valčeky rôznych veľkostí. Vytvorené valčeky zlepujú do tvarov, ktoré predstavujú zvieratá, vyrábajú tak slony, motýle, lienky a iné. Detaily zvieratám dotvárajú pomocou rôznych odpadových materiálov ako sú uzávery PET fliaš, gombíky, rúrky z nití, drobné krabičky a iné.

Poznámka: pomocou uvedeného postupu je možné vytvárať i iné predmety – kvety, stromy, koláčiky...

Pohrajme sa s novinami (kašírovanie)

Pomôcky: novinový papier, práškový škrob, voda, nádoba, rôzne predmety, ktoré budú slúžiť ako podklad na kašírovanie – téglik, balón, tanierik...

Postup: Do nádoby s vodou deti postupne vmiešajú práškový škrob. Do škrobovej vody namáčajú natrhané pásy z novinového papiera a vrstvia ich na vopred zvolený podkladový materiál (napr. na nafúknutý balón). Vrstvenie zopakujú niekoľkokrát (podľa potreby opäť aj po zaschnutí). Po vysušení deti opatrne odstránia podkladový materiál (napr. vypustia vzduch z balóna a balón odstránia).

Poznámka: Kašírovaný predmet môžu deti ľubovoľne dotvoriť maľovaním, nalepovaním kúskov farebného papiera...

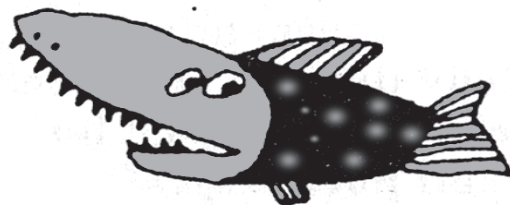

Veselé škatule (tvorivá aktivita)

Pomôcky: papierové škatule, lepidlo, odpadový materiál – farebné papiere, papierová lepenka, textílie, drobný odpadový materiál

Postup: Deti z veľkých papierových škatúl zostavujú rôzne predmety – budovy, dopravné prostriedky, zvieratá – mačku, žirafu, leva, krokodíla a iné. Následne škatule zlepia lepidlom, podľa vlastnej fantázie výtvary dotvárajú pomocou odpadového materiálu s uplatením vlastnej tvorivosti.

Poznámka: Pred zlepením je možné škatule obaliť papierom alebo namaľovať farbou, Aktivita je vhodná i ako práca vo dvojiciach, v skupinách.

Korková zábava (tvorivá aktivita)

Pomôcky: korkové zátky, lepidlo, lepenka (kartón), zalamovací (pastpartový) nôž

Postup: Deti potupne nazhromaždia väčšie množstvo korkových zátek. S pomocou učiteľky ich narežú na krúžky rôznej hrúbky. Korkové krúžky deti nalepujú do rôznych plošných tvarov na kartón ľubovoľných rozmerov. Pri nalepovaní korkových krúžkov využívajú deti ich rôznu hrúbku, čím dosiahnu plastickosť výtvoru.

Poznámka: Výtvor zhotovený nalepením korkových krúžkov môžu deti dotvoriť farbou, tušom, farebným papierom. Ako alternatívu materiálu môžu deti použiť krúžky narezané z drevených konárov.

Obsah

Utkaná příroda (tvorivá aktivita).....	1
Zanechaj odkaz (aktivita v prírode).....	1
Velké hledání (v lese, na louce, u potoka).....	1
Co se skrývá pod kamenem (u potoka).....	2
Oči, očka co vidíte? (pozorování krajiny z kopce).....	2
Pozorovanie stromu (pozorovanie).....	3
Odkazy přírody (aktivita v interiéri i exteriéri).....	3
Korálky pre pani Jeseň (tvorivá aktivita).....	4
Síla stromu (stromy v lese).....	4
Lesní dům (vycházky do lesa, tvoření, stavba).....	4
Lesní skřítkci (aktivita v lese).....	5
Oblékáme stromek (tvorivá aktivita).....	5
Labyrint (tvorivá aktivita).....	6
Semínko (aktivita v přírode).....	6
Lesní školka (pokús, experimentování).....	7
Malí zahradníci (aktivita v zahrádce).....	7
Život rostlinky (experiment).....	8
Probouzení jara – tráva (interiér).....	8
Preteky semienok (experiment).....	8
Odkvitnuté púpavy (aktivita v exteriéri).....	9
Malý les (pozorovanie, pokús).....	9
Korene a koreničky (pozorovanie).....	10
Schované v pytlíčku (aktivita v třídě).....	10
Pichlavé gombíky (pozorovanie, tvorenie).....	10
Pramínek, potůček, potok (aktivita v přírode).....	11
Stopy pri potoku (aktivita v exteriéri).....	11
Neboj sa blata (experiment v exteriéri).....	11
Čo voda unesie (pokús).....	12
Preteky v přírode (pokús v exteriéri).....	12
A predsa kruh (aktivita v interiéri i exteriéri).....	12
More v dlani (aktivita v přírode).....	13
Čo je biele, nemusí byť čisté (pokús).....	13
Soľné kryštály (pokús).....	13
Kolobeh vody (experiment v interiéri).....	14
Bublínky (aktivita).....	14
Dúha (pokús v interiéri).....	15

Kvapka ku kvapke (experiment)	15
Kouzlení s vodou (tvorivá aktivita).....	16
Maliari kvetov (experiment).....	16
Slnko a tieň (tieňohra).....	16
Slnčné hodiny (aktivita v exteriéri).....	17
Sila slnka (experiment).....	17
Čemu se mrak podobá (pozorování).....	18
Hravé lúče slnka (aktivita v triede).....	18
Ako sa chytá vietor (aktivita v triede)	19
Vítr a mrak, obláčekové přání (pozorování)	19
Ako vietor suší (experiment).....	20
Kto sa ozval (sluchová hra).....	20
Recyklácia papiera (aktivita v triede).....	21
Presýpacie hodiny (tvorivá aktivita).....	21
Sklička (aktivita v triede).....	22
Veselé štuplíky (tvorivá aktivita).....	22
Čajové kvety (tvorivá aktivita)	23
Ušúľané z papiera (tvorivá aktivita)	23
Papierové zvieratká (tvorivá aktivita).....	24
Pohrajme sa s novinami (kašírovanie).....	24
Veselé škatule (tvorivá aktivita).....	25
Korková zábava (tvorivá aktivita).....	25

Utkané z přírody

Vydal Zlínský kraj v rámci projektu Přeshraniční spolupráce v EVVO, CZ.FMP.02/0053

Vydání první, červenec 2011

Autoři: Drahomíra Starobová, Miroslava Dubovská, Jana Orišková, Alena Majerská,
Vlasta Ondrová

Editor: Jarmila Dupejová

Publikace neprošla jazykovou úpravou

N e p r o d e j n é